

ПЛАСТУН SCOUT

АНГЛІЙСЬКЕ
ЧИСЛО

ІНСТРУКТИВ ВАГОВИЙ ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОГО ПЛАСТУ /В АУГСБУРЗІ/
UKRAINIANS MONTHLY FOR BOY-SCOUTS IN AUGSBURG

15.квітня 1946.

5

сталица

Васен Паулл і Біллі

ЖИТЄПИС ЗАСНОВНИКА.
1857 - 1941

B.P.

Роберт Стівенсон Сміт БЕЙДЕН-ПАУЕЛЛ, скаутами цілого світу коротко званий "Бі-Пі", народився в 1857 р. Батько його, Реверенд / титул англ. священників / Г. Г. Бейден-Пауелл, був професором в Оксфорді, однак молодий Роберт вибрав собі військовий шлях. Уже 1876 р. він був призначений до 13 гусарського полку в Лукнові / Індія /. Тут Бі-Пі скоро знайшов дві точки, де міг прикласти свою енергію, і які стали змістом його вільних хвилин - і як воюка і як провідника молоді. Його приваблював спорт, особливо сполучений з ризиком. Його платня, як військовика нижчого рангу була скрамна, а при ватного прибутку він не мав. Треба було самому подбати про себе. Роберт не вагався довго і взявся за перо - як малюв і як письменник.

Р. 1884 його частину послали в Наталь / Африка /, де вона взяла участь в експедиції Сера Чарльза Уорна в області Бечуанів. Це були перші відвідини Бі-Пі країни, що незабаром стала йому другою батьківщиною. Боїв тоді не було, але Бі-Пі післано на розвідку Дрекенсберг на бурські кордони. Тут його акторські здібності, що проявлялися вже змалку, мали широке поле примінення. Вів виступав то як журналіст, то як артист чи як спортсмен. Відомости, що він їх при тім зібрав, були незвичайно важливі.

В 1888 р. відбулася експедиція проти племені Дінузулу, в якій Бі-Пі вже бере участь як старшина розвідки і знов має змогу виявити свої скавтські здібности. Підкінець цієї експедиції він був підвищений на брєвет-майора.

Коли Сер Генрі Сміт був призначений гувернером Мальти, в 1890 р., то взяв свого небожа Роберта з собою як військового секретаря. Це, трохи спокійне становище змінив Бі-Пі вже наступного року прийнявши посаду офіцера розвідки в області Середземного моря. В цій ролі він пережив багато пригод, про які розповідає в книжці "Пригоди шпигуна". В пізніші роки він займається подібною працею на континенті, часами в товаристві свого молодшого брата.

Р. 1895 повертається Бі-Пі знов до своєї й бере участь в Атланти-експедиції проти Премпе. Завданням Бі-Пі було керувати тубільними відділами піонерів, будувати мости та розчищати джунглі. Пригоди з цієї експедиції описав він в книжці "Здобуття Премпе" / 1896 /.

Здібности молодого старшини відповідно цінили в командуванні й після закінчення Атланти-експедиції, Бі-Пі запропоновано місце провідного старшини при штабі Сера Керрінгтона, що саме готував експедицію на терени Матабелів / афр. племя /. Тут, як каже сам Бі-Пі, довелося пережити "найліпші пригоди, які лише можуть трапитися відважному юнакові". Акція вимагала всієї скавтської вправности, дотепу й хоробрости, на яку лише Бі-Пі був здатний. Він мав такий успіх, що Матабелі прозвали його "Імпеза", що означає "звір, що ніколи не спить".

Під час цієї експедиції Бі-Пі зібрав багато досвіду, в першу чергу що до однострою. Тут, на пр. був вперше примінений ширококрисий каубойський капелюх, що став згодом характерною прикметою пластунів. Спогади з тих часів, видамі під н. "Матабельський похід" / 1896 /, вважаються найцікавішою книжкою Бі-Пі.

Р. 1897 Бейден-Пауелл вже в Індії, де командує 5-ю драгунською гвардією. Але вже за два роки йому доручено особливе завдання в Південній Африці. Тут він переорганізовує розвідчі відділи й коли незабаром вибухає війна, він знаходиться в славнозвісному для пластунів Мейфрінгу. Оборомою цього міста / гл. ст. / здобуває Бі-Пі славу героя. І цілком справедливо, бо тут він виявив усі ті властивости, з яких ми дивуємося-відвагу, винахідливість, сміливість, добри настрої при всіх умовах, точне й вчасне виконання всіх наказів і завдань.

68 - Після закінчення війни Бі-Пі відкликано до Англії й призначено генеральним інспектором кавалерії.
/ докінчення на ст. 84. /

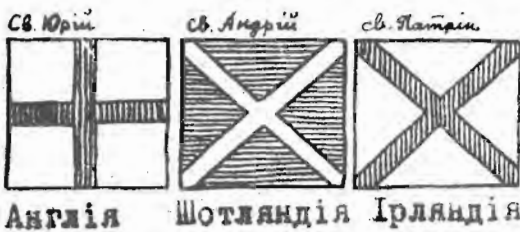
United Kingdom
of Great Britain and Northern Ireland

АНГЛІЯ
Королівна
Меря

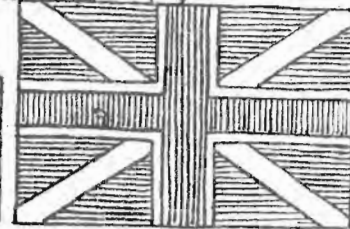
метрополія Бритійської держави обіймає, з виїмком Ірландії, зо з неї належить до Великої Британії лише північно-східня частина, має 244.000 км та 45.000.000 м.

Світове значіння завдячує Велика Британія своєму положенню, своїми копалинами, промислово-машинному розвисткові й зв'язанню з тим короніальною політикою. Велика Британія, положена поза європейським континентом на західньо-окраїнним архіпелягу, не мала довгий час значіння, а навпаки, була сама римською колонією до 410 р.

450 р. з'явилися тут германські англи й сакси, змішалися з тубільцями кельтами, дали підставу англо-саксонському народові та політично об'єднали Англію. 1016-1042 захопили Англію данці, а в 1066 пофранцужені Нормани. Норманська династія та її наступниця анжуйська зв'язали Англію з Францією й англійська династія французького походження вела потім затяжні війни за посідання Франції, але територіальні здобутки мусіла Англією згодом звернути, аж до побереж-

Англія Шотландія Ірландія

"Юнейтід Джек" / з р. 1606-1801 /

KIMA

KIMA, або повним ім'ям Кімбала О'Гара був сином сержанта одної ірландської частини в Індії. Батьки його померли, коли ще він був малю дитиною, і він лишився під опікою тітки, що жила дуже бідно в Індії.

Грався Кім лише з тубільцями-і так навчився говорити їхньою мовою та так пізнав їхні звичаї, що мало котрий європеець міг йому в тім дорівняти. Крім того він потоваришував з старим мандрівним жерцем/святиником, який подорожував по Індії. З ним малий Кім обходив цілу північну частину цієї країни.

Нарешті котрогось дня він здивав колішню частину свого батька-і коли він відвідав її табір, його заарештували, бо підозрівали, що він пришов з наміром красти. Одначе при обшуку в нього знайшли метрику та інші папери з яких устійнили, що він властиво належить до них. Частина його взяла під свою опіку й почала виховувати. Але

Кожний пластун знає "гру Кіма". Походить ця назва гри від імені героя оповідання Редьярда Кіплінга "KIM". В цьому оповіданні знаходимо багато цікавого й повчального для пластунів. Подаємо його в переказі Бейден-Паулла.

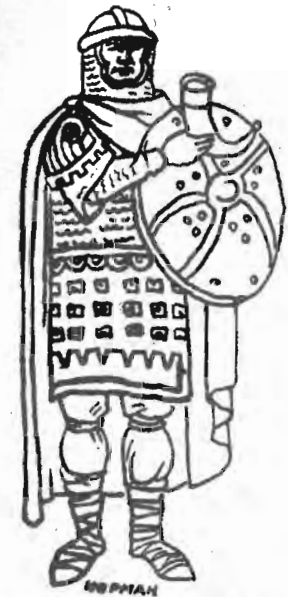
щоразу, коли йому вдавалося знайти вільну хвилинку, Кім одягався в індуський одяг і шов поміж тубільців, ніби один з них.

При одній такій мандрівці він познайомився з якимсь паном Дурганом, торгівцем старими дорогоцінними каменями й різними рідкостями. Дурган, торгуючи з тубільцями, збирав поміж народом інформації для державної розвідки.

Цей чоловік, побачивши, що Кім має небуденне знання тубільних звичаїв, вирішив, що з нього був би корисний агент для державної розвідчої служби. Цебто-він міг би бути свого роду детективом поміж тубільцями. Але раніш, ніж йому дати таке важливе завдання, Дурган

ня/Кале-1588/, а її експансія пішла в іншому напрямку. В часі французьких війн, до яких треба було віддати та контів, мусів король піти на уступки шляхті й вона дістала значні привілеї /Велика Хартія Свободи/, а також міщанство здобуло значні права 1265 р., що дало зв'язок англійському парламентаризму /дві палати: лордів й громад./ Правда, згодом прийшов поворот до абсолютизму, але революція Кромвеля /1644-1660/ дала шляхті всі вольности, а з другого боку через розцвіт торгівлі й промислу вишло в силу й міщанство. Цей розвиток поступив у зв'язку з пересуненням світових господарських шляхів з південного сходу на північний-захід, при чому Велика Британія перестала бути окраїною господарського центру, а завдяки відкритим морським дорогам до Індії, Америки та Азії, сама опинилася в центрі. Однак Велика Британія застала там конкурентів Іспанію, Португалію, Францію та Голандію. 1588 розбили морські сили Великої Британії велику Іспанську Армаду, зірвала відносини з Римом, що стояв на стороні католицької Іспанії і церковно відокремилась /англіканська церква/. Відважні мореплавці впливали на море й поклали основи майбутньої імперії,

що на нинішній день сягає далеко поза межі Великої Британії охоплюючи господарською й політичною сіткою 1/4 світу /1/30 Європи, 1/7 Азії, 1/3 Африки/, 1/4 Америки, майже цілу Австралію/. За світове значіння завдячує Велика Британія своєму положенню на морі, яке оволоділа своїм флотом, здобула собі почесну назву "Королеви Моря" й утримує ним зв'язок з позаметропольними землями, що в Азії охоплюють 6,890,000 км з 350 міл. населення, в Африці 9,340,000 км з 53 міл. меш., Америці - 10,380,000 км з 12 міл. меш., Австралії - 8,500,000 км з 8,5 міл. меш. й в Антарктиді 5,000,000 км з 1,300 душ.

Імперію опріч З'єданого королівства Великої Британії творять ще 6 доміній з переважно англійським та іншим європейським населенням, мандати, васальні держави та колонії. Домінії мають свої законодавчі й виконавчі органи, військовий та провадять самостійне господарство і лише назначений метрополією гу-

вкріпив хлопця випробувати, щоб переко- матися, чи він досить відважний та чи має силу волі.

Щоб визначити силу волі, Дурган спробував загіпнотизувати Кіма, щоб змусити Кімові думки виконувати його волю. Це людина, з сильним характером і волею може зробити з слабовольним. Для цього Дурган кинув на землю гладулик з водою, так що він розбився на дрібні кусні: тоді він поклав свій палець на шию хлопцеві й побажав, щоб той увів собі, що гладулик знову цілий. Та як він не намагався, щоб його думки заволоділи волею хлопця - йому це не вдалося. Кім бачив, що гладулик розбитий, і не хотів ні як сприйняти думку, що він цілий. Був мент, коли він вже майже послушав

Дургана, бо йому з'явився видіння, що гладулик стає цілим, та це видіння зникло.

Більшість хлопців до-

зволилаб своїм думкам та очам блукати, і не змогла б їх утримати на одному предметі. Таку людину легко загіпнотизувати.

Дурган, переконавшись, що у Кіма сильна воля і що він легко навчається, почав привчати його спостерігати та зауважувати маленькі подробиці з буденного життя й тримати їх в пам'яті. Це й у пластунів є один з найважливіших предметів тренінгу. Це здібність, котрої треба навчитися й в котрій мусимо постійно вправлятися, щоб ми не були. Дурган вправляв спостережливість і пам'ять Кіма в той спосіб, що показував йому тацу з дорогоцінними каменями різних відтінків й видів - він давав йому на них подивитися протягом хвилини, потім прикривав тацу хустиною і жадав, щоб Кім йому точно сказав скільки там було каменів і які вони. Спочатку міг Кім запам'ятати лише дуже мало і не міг їх описати точно, та після кількох вправ він навчився пам'ятати їх усіх дуже докладно.

Це саме повторював Дурган з таким самим успіхом й з іншими предметами. Врешті спостережливість хлопця виплекалась до такого ступня, що його вчитель уважав підготовчу працю скінче-

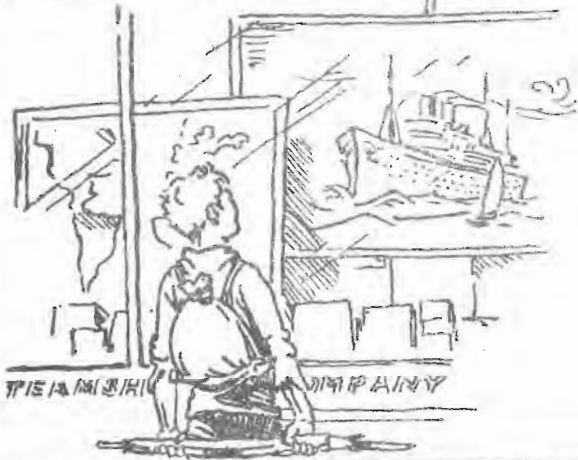
бернатор може рiшати в деяких справах. Мандати /Палестина, Ірак і Був. нiм. колонiї/ мають деяку самоуправу так як і васальнi держави /арабська, васальна частина Індiї, Бутан, Непаль, част. Малаї, Саравак, Бруней, Занзiбар, Уганда/. Колонiї мають цiлковито англiйське керiвництво.

Лондон: Мiст через Темзу.

Морський шлях до всіх цих володiнь забезпечують сiтви опорних пунктiв, ранiш служили базами для пароплавiв, а тепер є ще й зупинками для лiтакiв. Недавно було написано твердження, що англiйський лiтак може облетiти цiлу земку куляю спинаючись лише на лiтовцях з прапором Бритiйської Імперiї. І це твердження вiдповiдає правдi. На шляху до Індiї, Китаю й Австралiї лежать такi бази, як Гiбролтар, Мальта, Кiпр, Аден, Сомалi, Дeyлон, Страйт Сетлмент, Малай, Цiви, Борнео і врештi Індiя, Гонгконг і Вейгайвей. На шляху до Пiвд. Африки: Гамбiя, Сiєра Леоне, Золоте Побережжя й Нiгерiя. Мiж Кептауном й Лондоном стояться Родезiя, Ньясса, Кенiя й Судан. Шлях до Америки забезпечують Вермуды, Багами, Джамейка/Ямайка/, Антилi, Гондурас і Гвiяна. Крім того ще полiтичний вплив охоплює Єгипет, Персiю, Афганiстан, Сiам.

- x 0 x -

Росла і крiпла Бритiйська Імперiя працею й самопожертвою своїх синiв. Англiйська молодь змалку виховується до самостiйности, рiшучости й вiрности Батькiвщинi. Беаден Пауелл так звертається до англiйської молодi: "Я думаю, що кожний хлопець хоче допомогти своїй Батькiвщинi тим чи iншим способом. Та не вистарчить к о т i т и допомогти. Ви мусите знати й як допомогти. Скавтуванням, гадаю, ви багато дечого навчитесь, що вам стане в пригодi, коли ви станете на шлях активної служби Батькiвщинi".

ною. Кiм можна було вже пускати на поважнiшу працю. Почалося з того, що хлопець виїхав на дозгу мандрiвку з старим афганцем кiнським гандлярем. Кiм до нього дуже прив'язався, а приязнь мiж ними ще бiльш окрiпилася, коли Кiм довiдався, що й старий афганець є агентом розвiдчої служби. При одній нагадi Кiм прислужився йому, перенiсши за нього дуже важливу довірочну вiстку. Другим рiзком вiн врятував афганцевi життя пiдслухавши, як кiлька тубильцiв змовлялися гандляра забити. Трапилося це в караван-сарiї. Змовники спали поруч з афганцем і Кiмом, втiкти було важко. Тодi Кiм почав вдавати, що йому приснився кошмар, зiрвався з лiжка, розбурхав афганця й вчасно його остерiг перед загрозою.

Пiсля цей пробної мандрiвки Кiма прийняли в члени таємної розвiдчої служби /Secret Service/ і дали йому умовний таємний знак, що його носили всi співробітники розвiдки на шиї. Помимо того довірили Кiмовi умовне гасло, яке вставлялося пiдчас розмови особливим способом й утаємниченим людям давало знати, що вiн є членом служби. Пластуни, звичайно, мають також таємнi знаки, за допомогою яких вони порозумiваються мiж

собой.

Членiв таємної служби в Індiї дуже багато і вони з виду один другого не знають: тому треба їм мати таємнi знаки, за допомогою яких вони визнають себе мiж людьми, що могли б бути їхнiми ворогами.

Одного разу, iдучи в потязi, Кiм здибав iншого члена, якого вiн не знав. Це був тубилець, що влiз до вагону. Вiн був явно дуже схвильований, і досить поважно поранений на голові й руках. Вiн пояснював подорожнiм, що поспiшаючи на двiрець, вiн впав з воза й покалiчився. Кiм, як добрий скаут-спостерiгач, зразу звернув увагу, що поранення мали гострi краї, не такi, як вiд подряпання, якими вони мусили б бути, колиб вiн дiсно впав з воза - і тому тубильцевi не повірив. Коли чоловiк почав собі перев'язувати голову, Кiм побачив у нього на шиї знак таємної розвiдки. Тодi Кiм показав тубильцевi свiй. Побачивши вiд знаку, поранений вота-вив в балачку умовне гасло. Кiм вiдповiв йому, як нале-

МАНДРИВНИК
МАНДРИВНИК

Лондонський ТОВЕР

ЛОНДОН: Уестмінстерський Собор

Гарольд стиснув коня острогами - за ним рушила вална з послами. Проїхали вступною брамою й опинилися на другім мості, проїхали Кривавою Вежею, ще через один міст й нарешті опинилися на подвір'ю замку, де їх чекав уже кастелян з почотом.

Так відбувався вступ до ТOWERу в 16 століття.

В наші дні підїздить мандрівник аж до самого палацу підзем-

Гарольд з грудьми розписаними королівськими гербами спинив коня перед охоронним рівчаком й приклав сурму до уст.

Дзвінки фанфари залунали вузькими вулицями середньовікового Лондону.

В стрільчастій амбразурі появилася голова в шоломі:

- "Хто там?"

Гарольд підняв руку:

- "Посли Його Милости Максиміліяна, цісаря італійського й німецького, короля міланського, пуркмістра Баварського з особистим листом до брата перед Богом-короля Генриха восьмого, володаря англійського!"

Данцюги заскрипіли й важкий міст поволі опустився. Візд до королівського замку ТOWERу був вільний.

жало. Тоді тубілець затагнув Кіма у куток й пояснив йому, що він виконував важливе доручення таємної служби, але деякі з ворогі в держави викрили його, полюють за ним і мало що не збили. Вороги напевно знали, що він в потязі й без сумніву телеграфічно попередили своїх спільників про його приїзд. Тубілець мусів передати вістку певному саршині так, щоб його зновники не зловили, та не знав, як це зробити.

Тут Кімові прийшло на гадку тубільця передягнути.

В Індії в богато святих жебраків-факірів, які постійно вештаються собі по країні. Вони майже не носять жадного убрання, замазують себе попелом та мають на обличчі різні знаки. Їх вважають за дуже святих і люди завжди допомагають їм грішми та харчами.

Отже Кім намішав борошна з попелом, що знайшовся в

ліяльці тубільця: роздягнув свого несподіваного товариша й обмазав його брудною мішаниною. Дякуючи малеькому пуделку з фарбами, що на всякий випадок завжди переходувалося в складках кімо-

вої одежі, легко вже було намалювати на чолі відповідні знаки. Кім намазав тубільцеві рани борошном та попелом з одного боку, щоб вони скоріш загоїлись, а з другого боку, щоб їх не так було помітно. Підкінець хлопець скойовдив товаришеві волосся й посилав порохами надавши йому такий образ жебрака, що його й рідна ненька б не пізнала.

Незабаром вони доїхали до великої станції, де згідно з умовою тубілець мав передати вістку. На платформі вони легко відшукали потрібного старшину. Та як йому непомітно передати донесення? Удаваний жебрак наче знечевя штовхнув старшину. Той по англійськи вилаяв його. Жебрак відповів низкою тубільських лайок, вставивши поміж них потайне гасло. Старшина, хоч удавав, що не тямить по-індуському, зрозумів дуже добре умовний знак і відразу знав, що перед ним член розвідки, а не простий жебрак. Тому старшина зробив вигляд ображеного, арештував жебрака й відвів на

ною залізницею /метро/, що проходить під найзалюдненішими районами Лондону. Вийшовши з підземної станиці опиняємося перед могутньою архітектурою, твердинею, королівським палацом, в'язницею й місцем страт - всі ці ролі грав Тоуер оснований в XI ст. Вільгельмом Завойовником в норманських стилі, поширений і перебудований за дев'ять віків так, що стилі всіх епох перемішалися й змішалися в одне похмуре ціле.

ЛОНДОН: Пікаділлі

Сім гектарів охоплює комплекс будов, що в ніх творилася історія Англії.

Стоїмо на горбку - тут в ІЗ віці карали смертю непокірних. Їхні голови котилися в глибокий охоронний рів, що широким поясом був першою перешкодою для ворога. За ровом стримить 9 передових башт відділених від внутрішніх мурів водою другого охоронного рову. І лише за ними пнеться властивий замок - Тоуер. Мури, його 5 метрів завтовшки, піднімаються на 27 метрів. В кожному розі вежа. Всередині високі хорони підперті дубовими стовпами. Великі ватрани в давнину нагрівали й освітлювали розлогі кімнати; під тріск їхніх огнищ безстрашні мореплавці подавали звіти з своїх мандрівок королеві й кували пляни нових, нечуваних подорожей і пригод.

Між першим і другим поверхами Каплиця Св. Іоанна, вимурована в XI столітті, під нею крипта, а ще глибше - катівня. Поруч зала з королівською зброєю. В очі кидається панцер Генриха восьмого. Важить він 90 кг. Коли пригадаємо собі, що сам король важив 110 кг, то з жалем подумаємо про королівського коня, якому доводилося носити на собі в бій 200 кг, це не рахуючи меча, щита, списа й іншої зброї.

Палацом нас водить чічерон-провідник в середньовіковому убранні синього кольору з червоним ламом, у високих панчохах, з циліндром на голові. Він підводить нас до вікон й показує на річку під мурами замку:

- Перед вами місце просякле кровю. Тут падали голови ворогів державного спо-

лицію, де вже спокійно міг з ним поговорити про справи.

Ще все було зроблено так гладко, що на платформі ніхто не зауважив, що всі три - Кім, жебрак і старшина, між собою пов'язані тазминами нитками і що цей тубільний факір є агентом розвідки, що ледві ледві втік від смерті.

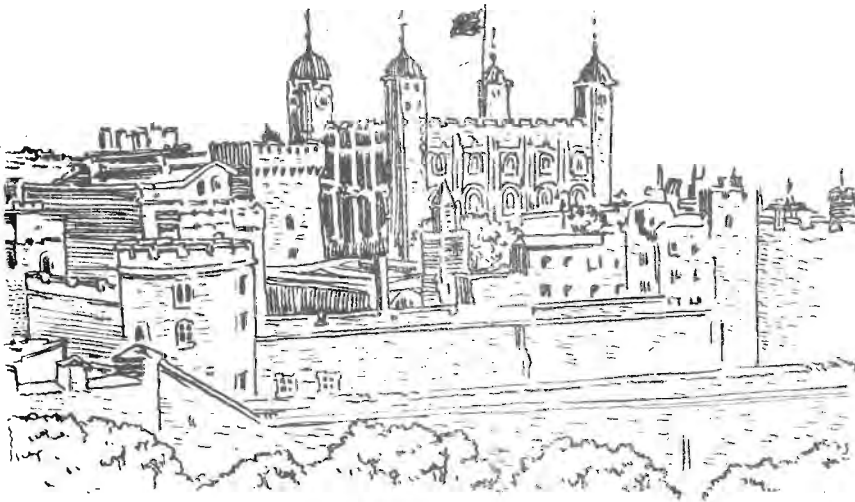
Х

Підкінець Кім познайомився з другим агентом - досвідченим тубільцем чи "Бабу" як їх називають в Індії й спільно з ним ввіймав двох ворожих офіцерів, які працювали як шпигуни проти Англіїців на північно-західному кордоні Індії.

Зробили це так, що Бабу вдавав з себе місцевого вельможу, що не любить Англіїців, зискав довіря обох офіцерів й якесь час разом з ними подорожував. При цих мандрівці Кім вивідав, де у офіцерів переходяться між вантажем довірочні документи. Знаючи вже це, Бабу викликав сварку між обома офіцерами та свитим факіром, що користувався великою пошаною місцевого населення. При суперечці один з офіцерів ударив факіра, це викликало обурення серед тубільців. Счинився гвалт й заколот - офіцери, рятуючись, втікли залишивши увесь свій вантаж разом з довірочними документами. Тепер вже легко було їх видобути й передати до головного штабу.

Варто прочитати ці та інші Кімові пригоди /Укр. Пласт. Видавництво незабаром їх видасть/, бо вони показують, яку цінну працю може виконати для своєї батьківщини пласту, коли він відповідно приготувався та вишколений.

Тоуер.

з творців непобідимого англійського флоту, що зиснавши славу й міць почав був особисті інтереси ставити вище народніх, сходить на сушу. Твердим кроком йде до Кровавої Вежі. Спиняється:

- "Великий Боже!" лунає під склепіннями його голос - "дякую Тобі, що дозволив еси вмерти мені під яким небом, а не в тісній в'язниці. Покажіть мені соняру - я не боюся її, маїстре, бо це лише гострий лiк на великі терпіння цього світу!..."

Звук голосу великого капітана тримить ще під високими зводами, як вже інший звук розсікає нічну тишу... Кроки й брязкіт зброї... Чота в мальовничих одностроїх з лихтарями в руках проходить Тоуером. Але це вже не привид - це люди з м'яса й крові - це замкова варта відбуває "Обряд Ключів", старовинний звичай. Нині, як і 600 літ тому, день-в-день у вечірніх годинах варта Тоуеру

Мейфкінгські кадети

Я бачив приклад того, якими корисними можуть бути хлопці в активній службі, на хлоп'ячому корпусі зформованому в рр. 1899-1900 на оборону Мейфкінгу.

Мейфкінг було зовсім мале, звичайне містечко на широких степах Південної Африки.

Ніхто ніколи й не думав, що на нього може напасти ворог. Але це якраз нам показує, якими ми мусимо бути приготованими до того, що може ливе не тільки те, що правдоподібно у війні.

74 ~

Отже, коли ми переконалися в Мейфкінгу, що не зважаючи на всю неймовірність, нас буде ворог атакувати, був виданий наші залози, що складалася з якихось 700 військово-школених воїнів, поліції та добровольців, наказ зайняти опірні пункти й приготуватися до оборони. Були озброєні й цивільні мешканці містечка, яких було біля 300. Деякі з них були старі прикордонники й цілком надавалися для цієї акції, але більшість з них, молоді крамарі, писарі та інші, ніколи перед тим не бачили руживі і ніколи не перебували навчання муштрі чи умінню стріляти. Спочатку всі ці люди були безнадійно невдалі. Це не дуже весела штука - мати перед собою ворога, що хоче вас змичити, а ви ніколи не вмієте стріляти.

Таким чином мали ми приблизно 1000 людей, яким було наказано обороняти місто. Під їх охороною знаходилося 600 білих жінок і дітей та біля 7000 тубільців. Саме містечко займало простір в 5 кв. миль. Кожен безздатний чоловік був цінний, тимпаче, що число оборонців все зменшувалось вбитими і раненими. Обод'язок бити-

з старовинними лихтарями в руках обходять всі вежі і башти замку, важкими ключами замикає всі брами і згідно з церемоніалом, передає ключі командантові Тоуеру."

День Тоуеру починається, нічна тиша стелиться над замком, над Лондоном, над цілою Англією-країною традицій, вірності народові й короні, країною твердих і рішучих нападків завоювників.

/BBC/

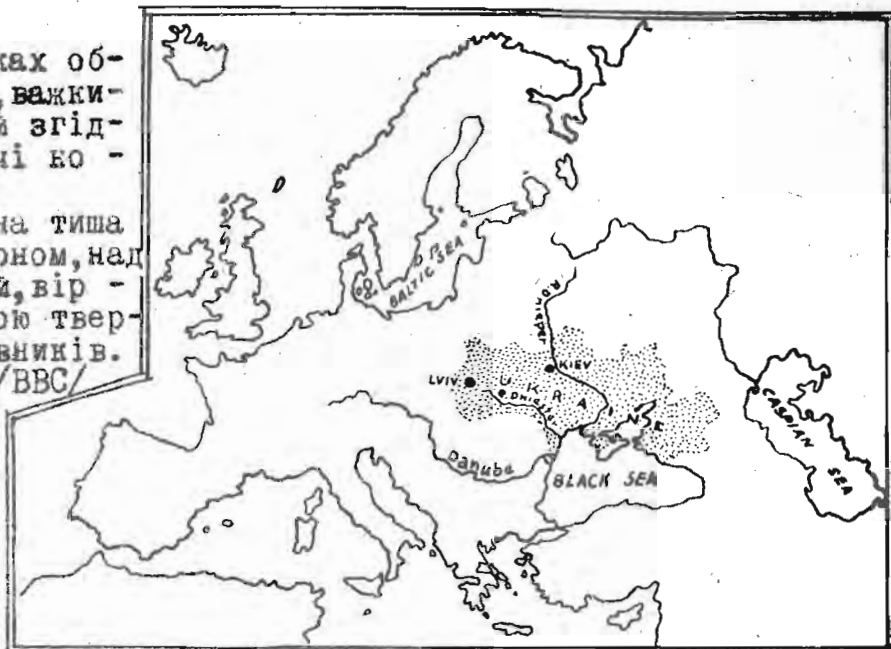
THE PRESENT POSITION OF THE UKRAINIAN PEOPLE IN EUROPE.

In Europe some 40,000,000 people speak Ukrainian, a distinctive Slavic language. These Ukrainians occupy the territory immediately north of the Black Sea. The two rivers, Dnieper and Dniester, constitute, and have always constituted, the central geographical landmarks of their settlements.

While the area of settlement and occupation has expanded and contracted at different times the Ukrainians now inhabit the same region in Europe which their ancestors have held for over a thousand years. The city of Kiev is the ancient political capital and the traditional centre of cultural life.

The Ukraine is an important factor in the European situation because of the extent of its territory, the richness of its resources, the size of its strategic position, with reference to the Black Sea.

C.W.Simpson.

ся й нести вночі сторожу ставав для рехти все тяжчим.

Тоді лорд Едвард Сесіл, начальник місцевого штабу, зібрав мійських хлопців і утворив з них кадетський корпус, надягнув на них однострої і почав муштрувати. І якими спритними та корисними вони себе показали! До того у нас вживано було велику кількість людей для вістунської служби й для розвідок. Цим ослаблявалися ряди оборонців з бойової лінії. Тепер ці обов'язки перебрали на себе хлопці-кадети. Під керівництвом свого сержанта-майора, хлопця на ім'я Гудіер, вони чудесно виконували доручені їм завдання і чесно заслужили нагороди, приціплені на їхні груди після закінчення війни. Богато їх їздило на роверах і завдяки їм можна було налагодити поштове сполучення, завдяки якому люди в місті могли пересилати вістки не лише в межах містечка, але й на всі передові позиції не наражаючи себе на небезпек ворожого обстрілу. Ми зробили

При обороні Мейфкінгу Бі-Пі, придивляючись до активної участі юнацтва в боротьбі, вперше спинився над питанням підготовки молоді для служби Батьківщині. Тут властиво, зародилася ідея скавтіngu.

для цих листів спеціальні поштові значки, на яких був образок вістун-кадета на ровері.

При одній нагоді, коли такий вістун прошмигнув під досить сильним ворожим обстрілом, я сказав хлопцеві: "Коли ви будете так їздити під дощем куль, вас можуть котрогось гарного дня поціляти". А хлопець відповів: "Я, пане, їзду так швидко, що мене ворожа куля не догонить."

Здавалося, що ці хлопці ані крихти не звертали уваги на кулі: вони завжди були готові виконати дане їм розпорядження, хоч це й означало кожного разу нехтувати власним життям.

Зробив би це хто-небудь з вас? Якби ворог стріляв вздовж цієї вулиці і я наказав би котромусь з вас перенести вістку в хату на другому боці-чи зробилиб це? Я переконаний, що так. Але правдоподібно, вам би це не дуже подобалось.

Але я знаю, що ви хочете себе до цього задалегідь підготувати. Не так само, як занурити голову в холодну воду: хлопець, що звик купатися, нічого собі з того не робить; це для нього лише

Зробив би це хто-небудь з вас? Якби ворог стріляв вздовж цієї вулиці і я наказав би котромусь з вас перенести вістку в хату на другому боці-чи зробилиб це? Я переконаний, що так. Але правдоподібно, вам би це не дуже подобалось. Але я знаю, що ви хочете себе до цього задалегідь підготувати. Не так само, як занурити голову в холодну воду: хлопець, що звик купатися, нічого собі з того не робить; це для нього лише

ДОМІНЬОНИ.

Британські володіння відрізняються розміром і числом населення. Так наприклад, Бритійська Індія має площу в 862,599 квадратних миль і понад 250 мільйонів людности /Англія, Уельс і шотландія разом мають площу приблизно 89,000 кв. миль і 45 млн. люда, а на другому кінці є острів Ассенши /Вознесіння/ з площею 38 кв. миль і 200 мешканців.

Всі ці землі різняться способом управління. Спочатку приходять великі домініони з своїми власними парламентами. Вони остільки незалежні, що вступ короля Георга VI на престол проголосили самі від себе: вони це навіть зробили не всі в один день. Коли в 1939 році почалася війна, кожний домініон рішав самостійно вступати йому у війну, чи ні. Знов таки й це проголошення війни зробили домініони в різний час, а Ейре /Ірландія/ наприклад, не оголосила війни зовсім. Це найліпший доказ -якщо взагалі потрібний якийсь доказ-що домініони управляються цілковито незалежно і що парламент в Уестмінстері не наказує їм що і як треба робити.

Є такі домініони :

Домініон Канади,
 Команвелс /Вільна Держава/ Австралії,
 Домініон Нової Зеландії,
 Союз Південної Африки,
 Ейре /колишня вільна ірландська Держава/
 Нью Фаундленд.

Ваше Поче 1 Глибк:

БРИТ. ІМПЕРІЯ

■ = КОЛОЇЇ, ДОМІНІЇ ТА ТЕРИТОРІЇ

КОЛОЇЇАЛЬНА ІМПЕРІЯ.

Крім домініонів є багато ще інших британських земель, що управляються не цілком самостійно: це залежить від багатьох причин, як наприклад, від ступеня освіти населення. Але всі вони-і це треба пам'ятати- на шляху до самоуправління. Деякі на цій дорозі далі ніж інші, але всі вони раним чи пізнім візьмуть свої власні справи в свої руки.

Ми вже не думаємо більше про колонії, як про терени, призначені для нашого /англійського/ зиску чи для приємностей: в минулому було зроблено багато помилок, але саме тими помилками ми навчилися, як керувати ціми колоніями. Наша перша думка тепер - це як ми можемо до-помогти народам -незалежно від їх кольору- що живуть на теренах взятих під охорону британського прапора.

Бейден-Пауелл

КОВИЧ, БЕЛАК

MARE

ХРОСТОФОР КОЛУМБ

I. СТАРІ "МОРСЬКІ ВОВКИ".

В дні королеви Єлизавети, яких 400 літ тому, моряки Іспанії, Британії, Голландії та Португалії здобували собі славу своїми відважними подорожами. На малих кораблях кружляли вони невідомими океанами й відкривали по далеким закутках світу нові землі для своєї батьківщини.

В той час на побережному бризі в Англійському Каналі служив малий юнга. Він мріяв стати одним з тих відважних мандрівників. Але, зважаючи на практичну сторону справи, здавалося безнадійним, щоби бідний хлопча, як він, міг піднятися в житті вище того становища, на якому він був. Живучи тяжким життям на поганенькому малому кораблі, погано харчуючись, він діставав більше попотилишників, ніж півпенсів /англ. монета/.

Але й бідний хлопець може пробитися вперед, якщо він заціпить зуби.

Молодий ДРЕЙК - бо так він називався - пробився не зважаючи на всі перешкоди. Він працював тяжко, виконуючи точно свої обов'язки. Звернув на себе увагу офіцерів, які побачили, що хлопець хоче вийти в люди, і його підвищили. Згодом він став уже капітаном двох малих кораблів. Один мав 70 тон, другий 30: на них він поплив битися з еспанцями, що в той час ворогували з Англією. Поплив далеко, аж за океан в Центральну Америку. Він не лише добре бився там, але й перемігав, захопив кілька ворожих кораблів та здобув цінне відкупне від тамошніх міст. По поверненні додому його призначено командувачем більшої експедиції з 5 кораблів: най

(Далі ст. 80.)

NOSTRUM

ФЛОТА КНЯЖОЇ ДОБИ.

Флота повстала в нас під впливом варягів, хоч початки плавби знали слов'яни й раніше. Военний корабель княжої доби був невеликий, містив яких 40 людей, був вироблений із одного кадоба дерева /однодеревні-моноксил/ мав керму, щоглу й вітрило, але головно порушували його гребці веслами. За українськими літописами і арабськими джерелами перші морські походи на Крим /похід князя Олега/, Малу Азію, Візантію, на Каспій сягають до IX віку. Так 18. червня 860 р. появилася під Царгородом київська флота. Нараховувала вона 200 кораблів-на той час величезна морська сила. Царгородський патріарх Фотій писав про цей наскок: "Нарід не славний, нарід про якого до тепер ніхто не згадував, нарід, який ми ставили нарівні з неволниками-а таке здобув собі імя, таким став славний! Зневажуваний і бідний-дікшов до такого значіння і богатства."

Р. 907 завилася київська флота під Царгородом знов під проводом Олега. Царгород капітулював. З тих часів збереглася частина умови Олега з греками. Це вона велику ціну, бо це перший в історії договір України, перший акт українського державного життя.

941 р. під Царгородом завилася князь Ігор з флотою в 1000 кораблів. Візантія знала вже тоді стрільний порох. Цією грізною несподіванкою заскочили нашу флоту. 944 р. похід був повторений й змусили цесаря Романа підписати мир.

Морськими походами вславились як Святослав /968 р. на Дунай/ так і Володимир Великий /985р на волзьких болгар/. Були ще річні походи княжої флоти на мазовшан /мабуть по р. Прип'яті/ за Ярославом Мудрим.

Останнім великим морським походом була операція Володимира Ярославича 1043 р проти Візантії.

більший з них мав одначе 100 тонн, а найменший - 15. На той час це були добрі кораблі, та вони не були більші від наших узбережних шхун /рибальських човнів/.

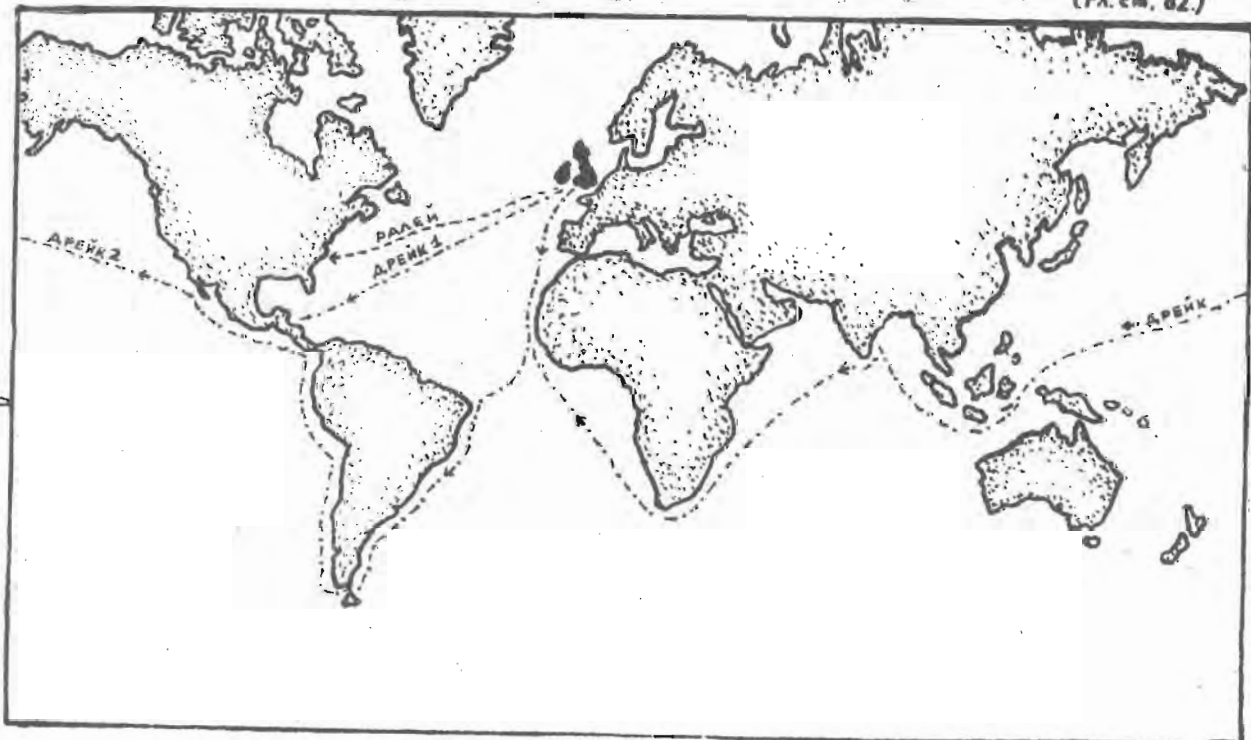
З цєю фльотою Дрейк поплив уздовж західнього берега Африки, потім до Бразилії і вниз уздовж південно-американського узбережжя. Проплив небезпечною Магеллановою затокою и вибрався на Тихий океан. Звідти, вздовж західнього берега Америки дістався аж до Каліфорнії, звернув на захід и перепливши океан відвідав Індію, обплив Ріг Доброї Надії и повернувся до Англії. Мандрівка тривала цілі три роки. Його корабель "Золота Лань", потріпаний бурями и боями був зустрінутий з великими почестями в Дентфордї. Королева сама зішла на чердак корабля и захоплена описом Дрейкових пригод, пасувала хороброго капітана на лицаря його власним, таки добре пощербленим, мечем. Так з нього стався Сер Френсіс Дрейк.

Незабаром після цього еспанський король Філіп почав готувати величезну фльоту запевняючи при тім англійську королеву Елізавету, що не має надумці використовувати її проти Англії. Сер Френсіс Дрейк, що в той час командував невеликою фльотою британських кораблів, попередив королеву, що незважаючи на всі обіцянки, Еспанія готується саме проти Англії. Невдовзі після цього попередження був дійсно перехоплений лист, який підтвердив, що Дрейкові підозріння справедливі. Дрейк негайно виїхав із своєю фльотилією и кружляючи вздовж берегів Еспанії, невтомно нищив еспанські кораблі и запаси, що попадали перед гирла його гармат. Дім він гальмував еспанську підготовку до нападу на Англію и за час своєї акції знищив більш 12.000 тонн корабельної місткості. На той час це була величезна втрата для ворога. Дрейк у своїм звіті писав про це просто як про "перемалювання борода короля Філіпа".

Підкінець 1588 р. велика еспанська фльота - "Армада" була готова и впливляла проти Англії. Але багато британських адміралів и моряків, що перед тим вже обпливли всі моря світу, стояло на поготові. Опріч лорда Чарльз Гауарда з Ефінгему, головного командувача англійської фльоти, були тут і Фробішер, і Вальтер Ралей, і Френсіс Дрейк.

Правда, вони мали лише 67 кораблів проти 130 еспанських, але впливши своєчасно и напавши на ворожу морську силу раніш, ніж та встигла розвернутися в бойовий лад, загнали еспанців у Дюнкірхен. Тут "Армада" почувала себе безпеч -

(гл. см. 82.)

МОРСЬКІ СИЛИ КОЗАЧЧИНИ.

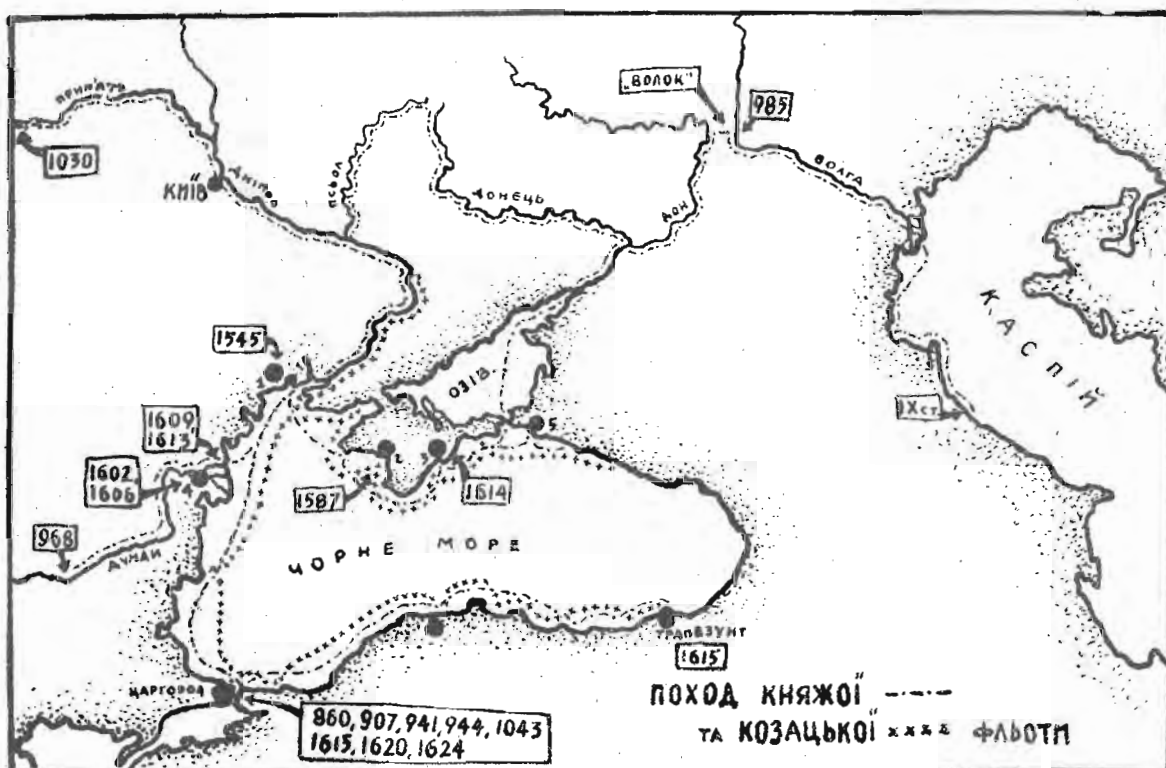
Козацька флотія витворилася в другій половині ХУІ в. Козацькі човни /чайки/ були на 20 м. завдовжки, 3-4 м. завширишки та 2 м. завглибшки. Основа була з вербового або липового пня, а на неї наби валися дошки: на човнах були дві щогли з вітрилами та дві керми. Число гребців 20-30, залоги 50 - 70 козаків, легких гармат 4-5. Швидкість чайок до ходила до 15 км. на год. Перша вістка про козацьку флотію походить з р. 1492 /напад на татарський корабель під Тягиней/, а з початку ХУІ в. починаються козацькі походи на Чорне Море, і вже 1510 р. кримський Хан наказав перетягнути через Дніпро ланцюг, щоб не пускати козацьких човнів униз. Та не зважаючи на це, козаки й далі нападають на турецькі побережні міста. Коли натраплять на турецькі галери, вважали завжди за ліпше згинути, аніж безсромно тікати або піддаватися, через те й не будучи рівні силами, вони не ухилялися від битви й часто перемагали попавши в розпучливе положення. А здобувши перемогу, вони часом на турецьких галерах /див. рис. на ст. 79/ їхали в Азію в Трапезунт, а кого захоплювали, брали в неволю.

ВАРЯГИ

Окрім даібніших морських експедицій було виконано низку великих походів, що з них найславніші на Очанів /1545/, Козлів /1587/, Килию /1602, 1606/, Царгород /1615/, Варну /1606/, Білград /1606/, Кафу /1614/, ба навіть на малоазійський Синоп та Трапезунт /1615/ й гирла Дунаю /1609, 1613/. Човнів бувало від 16 /1603/, 32 /1545/ до 80 /1615/. З ватажків найбільше вславився морськими походами гетьман Петро К о н а ш е в и ч - С а г а й д а ч и н и й, перший з черги великих полководців, політиків і дипломатів, що їх видала козащина. Він започаткував розвиток козацької флотії, що після 1620 років виконала найбільші морські походи на Варну /1620/ и Царгород /1620/, а 1624 аж тричі /малоазійське побережжя/ 1625 з числом чайок від 140 до 400. Але вже 1625 р. польський уряд, боячися війни з Туреччиною, велів спалити частину човнів та, щоб не допустити козаків на Чорне Море, вибудував Кодак /р 1635/, перевів кількисот козаків на Балтійське море на боротьбу зі Шведами на човнах.

Після 1638 р. самостійні походи на Чорне Море припинилися, але українські козаки беруть ще участь в походах донців. Як союзників, їх цінили за небувалу хоробрість козаків, що заскочені небезпекою, самі собі говорили: "не годиться тікати нам, людям, що про них всі народи знають, що в хоробрости не дорівняє нам ніхто на світі".

(р.ст. 83)

ніще й не хотіла виходити у відкрите море. Тоді англійці однієї ночі послали на ніх вогняні кораблі, які змусили еспанців покинути схованку. Розпочався страшний морський бій в якому Дрейк брав участі як командант боевого судна "Пімста". Бій трівав цілий день: ревли гармати, кораблі топилися та вибухали. На решті еспанці покинули побоювище й подалися на північ у Північне море, єдиний вільний шлях для втечі. Далі пливли довкола північної Шотландії, Ірландії Атлантичним океаном, ушкоджені обстрілом та переслідувані бурею. І так під кінець з величезної фльоти з 130 кораблів, що випливали завойовувати Англію, додому вернулося лише 53. З 30.000 залоги лишилося ко-ло 9000.

"Гордість Іспанії була розтоптана в порошок й Англія відразу вступила на найвищий щабель між народами світу".

Це було давно. Так само давно був і Трафальгар, де ми билися з французами, як і Балтика, де ми змагалися на морю з данцями.

В тяжких боях ми навчилися себе взаємно поважати і тому тим міцніша наша приязнь тепер. А вині, коли ми, англійці, маємо у всіх цих землях пластунів, ми маємо ще одну причину, щоб у прийдешньому стати ще щирішими приятелями.

Н Е Л Ь С О Н .

двісті років після Дрейка в історію ввійшов Нельсон. Він був сином священика-бідний, хоробливий хлопчина.

І він був деякий час у торговельній флотії. Першим його кроком до слави слід вважати випадок, коли корабель, на якому він плив, був заскочений ворожим кораблем, але гирлами англійських гармат змусив напасника здатися. Перший лейтенант Нельсонового корабля дістав наказ взяти човен та кількох людей і піти на борт здобичі.

Море було дуже бурхливе і офіцер відмовився від завдання, бо воно було занадто небезпечно. На це Нельсон, як добрий пластун, виступив вперед й запропонував, що він поїде. Йому це вдалося і відтоді його почали числити добрим офіцером.

Після блискучої кар'єри воюючи за Англію, він нарешті виграв велику морську битву під Трафальгаром. Розгромили французьку й Іспанську флотію, він впав смертельно ранений в годину перемоги.

Але його праця та праця інших великих морських капітанів, які служили з ним, закріпила зверхність британської флотії, започаткованої Дрейком та старими морськими вовками його часів. Морські сили наших ворогів були цілковито зметені з поверхні моря, а їхні торговельні кораблі могли продовжувати торгівлю лише тоді, коли їхні землі були в мирних стосунках з Англією.

І ця зверхність означала свободу морів для всіх мирних торгівців. Але у нас є конкуренти. Тому обов'язком кожного англійського хлопця є стати добрим моряком, таким як були його пращури, щоб утримати свободу ними здобуту.

Д Ж О Н С М І Т .

Я хотів би вам розповісти казку про те, як була створена Британська Імперія. Це чудесна казка, повна пригод і романтики, казка, в якій відіграли свою роль деякі з найкращих мужів Англії.

Подумайте, наприклад, про тих людей, що перепливали Атлантичний океан, щоб колонізувати Америку.

Сер Вальтер Ралей, капітан Джон Сміт та інші великі піонери потребували 4-5 місяців, щоб дістатися туди в своїх маленьких кораблях розміру горіхової шкарлупки: деякі з них мали лише по 30 тонн - не більше ніж баржа на Темзі. А тепер ви туди можете добратися за 5-6 днів, а не місяців, на пароплавах з

82~ 50.000 тонн. Подумайте про відвагу тих людей, що вміли здолати перешкоди

ФЛОТА УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ
РЕСПУБЛІКИ.

Після зруйнування Січі за-
порозці військово-морського ре-
месла не покидали, але походи
їх відбувалися тільки з
наказу російського уряду,
який живив заporoзців
при творенні своєї фльо-
ти /1787, 1796/. Відомі походи
Антоня Головатого на
Турків /Аджиджан і Яселин,
1787, Бендери 1788, Кілія
1790, та на Персію 1796.,
коли йому підпомогала ціла
наспійська флота. 1828 р.
2-гий дунайський заporoзський
полк робить боеву службу
на кораблях дунайської
фльоti.

За царської Росії маємо
згадки про колишню укра-
їнську самостійну флоту
в назвах деяких кораблів
царської фльоti /"Гайда-
мака", "Заporoжець", "Ку-
банець", "Україна"/.

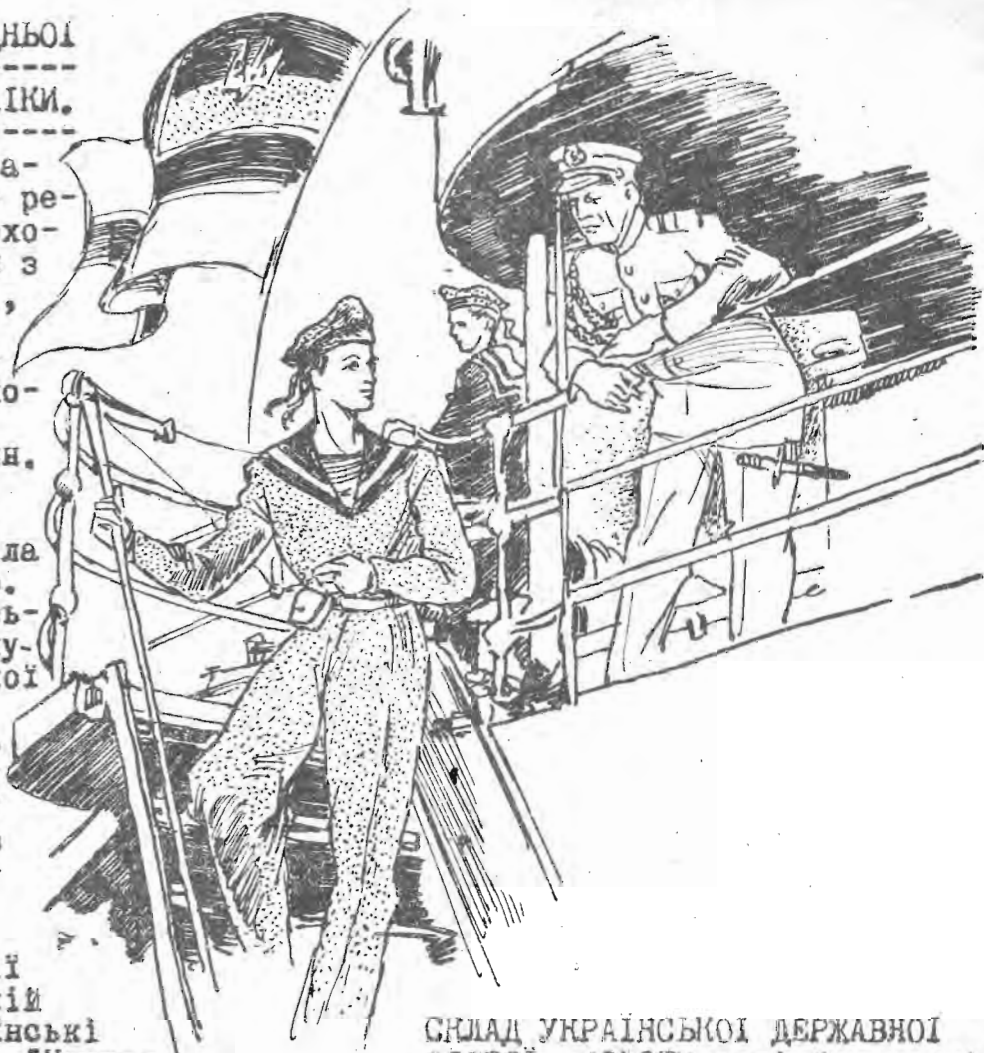
З упадком царської Росії
в російській чорноморській
фльоti зразу ожили українські
традиції. 1917 р. повстала "Чорно-
морська Генеральна Рада" і під її
впливом частина кораблів чорномор-
ської фльоti піднесла український
прапор і до листопаду 1917 року
цей прапор мав майже над полови-
ною згаданої фльоti.

23.XII.1917 утворено при Центральній
Раді український генераль-
ний морський секретаріат /пізніш
міністерство/. Наказом морського
міністра 13.III.1918 оголошено за-
кон про українську державну фльо-
ту і про перебрання українською
державою всієї чорноморської воєн-
ної й торговельної. Закон затверд-
жено й оголошено 25.IV.1918. з на-
казом

ЦІЛІ ЧОРНОМОРСЬКІ ФЛОТИ
ПІДНЕСТИ УКРАЇНСЬКИЙ ПРАПОР.

Наказ був виконаний

29.квітня 1918 в 16.год.

СКИЛАД УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ
ДІЄВОЇ ФЛОТИ ТОДІ БУВ ТАКИЙ:

-8 лінійних кораблів, з
них 2 велетні-дред-
навти по 23.000 т.

-4 кружляки

-6 авіоматок/гідрокрей-
серів/

-27 ескадерних мінонос-
ців, із них 13 вели-
ких по 1100-1300 т.

-17 підводних човнів.

-5 канонірських човнів
на чолі з канон.човн.
"Заporoжець"

-6 мінових загородників

Кілька дивізій сторожевих катерів, трав-
лерів, ціла фльоtiля транспортна, кораб-
лі окремого призначення з лінійним кор.
"Св.Юрій Побідоносець"/11000т/на чолі.

Baden Powell

Головний начальник світового
пластового об'єднання/т.зв./-
Чіф Скаут.

В.Р. /докінчення з ст.68./
Ще за п'ять років його підвищено на лейтенант-генерала. Тим часом пластовий рух, започаткований Б.Пі набуває все більшого значіння.

Це де був наглий розвиток. Рух поширювався поволі з дрібних спроб основоположника. Військова служба зводила Бейден Пауелла з юнацтвом, що його він мусів використовувати для особливих завдань і він переконався, що його власне пластова життя дало йому метод, в якому він не мав конкурентів. Цим методом він умів видобути з кожного індивідуума найліпше, що той міг дати. Після Мейфкінгу були дві події, котрі показали йому дорогу. Багато хлопців писало до Бі Пі як до свого героя, просили у нього порад, і він не шкодував праці, щоб відповісти на їхні листи та допомогти в міру своїх сил. При облозі він переконався, якими корисними можуть бути хлопці, якщо на них покласти певну відповідальність. В той час цей факт зробив на нього велике вражіння другою подією була поява його книжки-військового підручника - "Помічна книжка розвідника" /1899/.

Зібравши досвід, Бі-Пі опублікував свій "SCOUTING FOR BOYS". Ще за життя автора, ця книжка розійшлася накладом більшим пів мільйона примірників, не рахуючи перекладів на чужі мови. Ця книжка не була збірником терміїв, а базою практичних вправ. Перед тим, як пристосувати їх до потреб хлопців, Бі-Пі випробував їх у таборі на острові Браунсі в 1907 р. зі змішаним товариством 20-ох хлопців, дібраних з різних верств. Він, а також і хлопці, були задоволені наслідками. Зібраний досвід Бі-Пі опрацював в закон поведінки, про-студіювавши перед тим багато інших законів, головню законів лицарських. І лише після докладної підготовки був укладений пластовий закон.

На основі підручника "SCOUTING FOR BOYS" хлопці почали формувати пластові гуртки за допомогою, або й без допомоги дорослих.

Рух швидко поширювався. Гуртки появлялися скрізь, де тільки дорослі чи хлопці довідувалися про пласт. І за кілька років після появи книжки "SCOUTING FOR BOYS" не лише домініони, а й колонії звертали ся за порадами до засновника, а й інші країни запрошували його до себе. Бі-Пі тоді відбув низку мандрівок по світі та поклав так перший камінь для зміцнення світового пластового руху.

Останні роки провів Бі-Пі в Ненії- в тій Африці, яку він так любив. Йому було понад 80 років. До останнього дня він писав підбадьорючі слова хлопцям та їхнім провідникам. Деякі з його останніх слів наведемо:

"Одна річ необхідна для загального і тривалого миру - це цілковита зміна духу між народами, зміна в напрямку до ближчого взаємного порозуміння, до підкорення національних передсудів: це уміння дивитися в дружній симпатії очима іншого."

Засновник помер 8 січня 1941 р. у високій віці серед найвищих почесностей, але його праця продовжуватиме кувати зв'язки порозуміння між молоддю на цілому світі. Багато мільйонів юнацтва, що дивилося на Бі-Пі, як на свого провідника з жалем відгукнулися на його смерть. Ідеї і правди, кинуті ним в світ перетривають бурі й напруження багатьох прийдешніх генерацій.

Хай вашим гаслом буде: НА ПЕРШОМУ МІСЦІ БАТЬКІВЩИНА, НА ДРУГОМУ ТИ САМ. Напевно, як ви щиро спитаєте се-бе-то побачите, що дотепер у вас було якраз навпаки. -Зробіть самі що-небудь, щоб наш прапор мав перемогу.

Baden Powell & Filwell

-/докінчення з ст.82/

з невеликим запасом води та харчу. І коли з жмількою людей вони добіралися до суходолу, їм треба було спершу відбиватися від тубільців-дикунів, а то і від інших європейців, що захопили ті землі перед ними. Відтак наставала важка праця розбудови-орання, будування осель та організація торгівлі.

Цим старим морським вовкам як Сер Франсіс Дрейк, Ралей, Гоукінс, Фробішер, а найліпшому з них, на мою думку, капітанові Джону Сміту, доводилося тяжко морякувати, тяжко воювати й тяжко колонізувати.

Сміт був змушений покинути школу в Лінконшайрі й прийняти посаду пи саря в уряді. Та скоро він покинув це місце й пішов на війну. Після 2х років служби він повернувся додому.

За роки військової служби він переконався, що його підготовка була в хлопачі роки недостатня для боротьби з життєвими перешкодами. Тому він взявся до нового вишколу. Збудував собі в лісі хату, навчився висліджувати дичину, ловити й готувати з неї страви. Навчився читати й малювати мапи та користуватися зброєю. Вдосконалившись у всім цім він знов вибрався на море.

Загартувавшись в боях, він 1607р виїздить колонізувати Вірджинію в Північній Америці. Виїздить з Лондону на трьох кораблях, з яких найбільший мав 100 тонн, а найменший 30. Але до 5 місяців дісталися за океан й заснували оселю на Джемс Рівер-і.

Тут одного дня при полюванні Джо на Сміта схопили Індієці. Хотіли його забити, але донька ватажка Покагонтас попросила, щоб його пощадили. Після цього Індієці та білі жили між собою в згоді. Покагонтас стала християнкою, виїшла заміж за лейтенанта Сміта Ролфа й виїхала до Англії. Після багатьох дивних і хвилюючих пригод в Америці, Джон Сміт був важко ранений при випадковім вибуху пороху, і хорий повернувся додому. Помер він у Лондані.
Бі-Пі.

MARE NOSTRUM.

NAVY of PRINCELY EPOCH.

Our, ukrainian, navy was created under Varangian influence but the rudiments of navigation had been known by Slavs before.

A war-ship of the epoch of princes was made of one trunk (monoxile) and could hold a crew of 40 men. It was equipped with rudder, masts and sails but driven principally by oars.

According to Ukrainian annals and arabic sources the first naval incursions into the Crimea (prince Bravlin's raid), Asia Minor, Byzantium and the Caspian Sea descend to the 9-th century.

On June 18-th, 860 the Kiev navy appeared before Constantinople. It consisted of 200 war-ships—an immense naval force for that time.

The Byzantine patriarch Photiy wrote about that raid: "An unknown and unglorious nation whom we compared to slaves acquired name and grew glorious. Despised and poor it attained a such importance and fortune."

907 the Kiev flut appeared before Constantinople under command of OLEG. Constantinople capitulated.

It has come to us from those times a fragment of OLEG'S treaty with Greeks. It is of great value as the first historical Ukrainian pact, the first act of the Ukrainian state life.

941 prince IGOR appeared before Constantinople with a flut of 1000 ships. The Byzantines knew by that time gunpowder and terribly surprised our navy. 944 the campaign was repeated and forced Tsar Roman to conclude peace.

COSSACKS NAVY.

The Cossack's flut was created in the second half of 17th century.

The Cossack's canoes (gulls) were 20 m. long, 3-4 m. wide and 2 m. deep.

The bottom was made of osier or linden stump and broadsides of planks. A canoe was equipped with two masts, sails and two rudders. The crew consisted of 20-30 oarsmen and 50-70 Cossacks. The gull was armed with 4-5 light guns. Its speed reached to 15 km.p.h.

The first notice about Cossack's flut comes from the year 1492 (assault upon a Tartar ship near Tagina). In the 17th century begin Cossack's campaigns to the Black Sea and already 1510 the Crimean Khan ordered to block the Dnieper with a rope to prevent Cossack's canoes going down stream.

(Фрагмент з ст. 75.)

це одна справа, але скажіть цезробити такому, що ніколи не загартувався, і він побіється. Так само й хлопець, що звик слухатися наказу відразу, незалежно від того, чи це зв'язано з ризиком чи ні: він відразу, як тільки видасте йому наказ в активній службі, виконає його не зважаючи на небезпеку. Той же, що ніколи не поспішав слухатися, завагався о-а за це його зневажали б, як баягуза, навіть його колишні приятелі.

Одначе вам, хлопці, не треба війни, щоб бути корисними пластунами. І в мирних умовах кожному пластунові знайдеться багато роботи кожної днини і де б він не був.
-Ві-Пі.

ШОТЛЯНДСЬКІ пластуни різнять ших одностроем. Вони з свого ного костюму перебрали короничку "кілт" і берет.

ся від ін-національ-тку спід-

The number of canoes ranged from 16 to 400.

Among the Cossacks' chief became particularly famous for his naval campaigns hetman Petro Konashevich Sagaidachny who was the first in the ranks of Cossack's great captains, politicians and diplomats. He started development of Cossack's flut which after 1620 carried out the great naval raids against Varna (1620), Byzantium (1620), Asia Minor's shore.

After 1638 the independent campaigns to the Black Sea ceased but the Ukrainian Cossacks took part in the expeditions of Don cossacks.

Cossacks allies appreciated them for their unprecedented bravery. In time of danger they said to themselves "It does not become us to run away, because we are known by all nations all over the world as men of unsurpassed courage."

After destruction of Sich (a kind of fortification) the Dnieper Cossacks did not abandon naval trade but their campaigns occurred only by order of Russian government which used the Dnieper Cossacks at the creation of its flut. Well known are Anton Golovatiy's raids against Turks (Agigian and Jascelin 1787, Bendere 1788, Kilia 1790, Persia 1796) when the whole Caspian flut helped him.

1828 the second Danube Cossack s regiment serves in the Danube navy. In the times of tsarist Russia we find mention of the former independent Ukrainian navy in names of some ship of tsarist flut ("Haidamaka",

"Dnieper Cossack", "Kuban Cossack", "Ukraine").

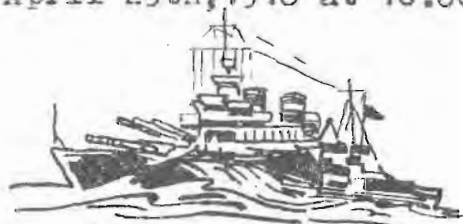
NAVY of the UKRAINIAN PEOPLE'S REPUBLIC (1918)

With the break-down of tsarist Russia the Ukrainian traditions came to life again in the Black Sea Navy. 1917 arose "The Black Sea General Council" and under its influence a part of ships of the Black Sea flut run up the Ukrainian flag. To November 1917 this flag was raised already over a half of the aforementioned flut.

On December 23d, 1917 it was established at the Ukrainian Central Council "The Ukrainian General Naval Secretariat".

By order of Naval minister on March 13th, 1918 it was proclaimed the law about the Ukrainian State Navy and appropriation by the Ukrainian State of the whole Black Sea trade and war flut.

This law was confirmed and proclaimed on April 25th, 1918 with the order to the whole Black Sea Navy to run up the Ukrainian flag. This order was executed on April 29th, 1918 at 16.00 o'clock.

1660

1620

1918

Вузли

Життя на морі, особливо на вітрильних кораблях, вимагає від моряка знання вузлів. Від знання чи незнання їх часто за-

КІНЕЦЬ КОДОЛИ / ливви / скріплюємо одним із трьох наведених кінцевих вузлів, щоб кодола не кошлатилась. Ці три вузли, як і нижче поданих вісім основних, мусить знати кожний пластун.

лежало життя. Прикріплення човна до палі, зв'язання перерваної ливви від вітрила-це все вимагає скорої і точної праці, яку можна набути лише постійною вправою.

РІФОВИЙ ВУЗОЛ, служить до скріплення двох кодол, що тягнуть. Тому, що він плоский, його часто вживають при першій допомозі. Не зашморгується й легко розв'язується. Найкращий простий вузол.

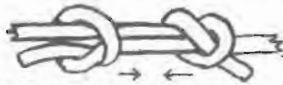
"МАЛИЙ ГІЧ"

вживається для прикріплення до палі. Накинутий на палю легко зашморгується, а коли зменшити тиснення, легко розшморгується.

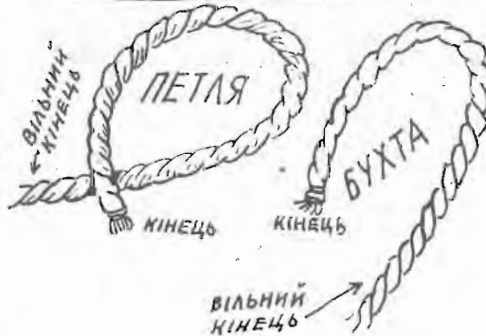
ПЕТЛЯ ДРАКОНА-вживається, коли треба спустити живий тягар з більшої висоти. Не зашморгується й не зі-

сковує.

РИВАЛЬСЬКИЙ ВУЗОЛ, для з'єднання двох ливв. Легко в'яжеться й розв'язується. Вистарчить розтягнути кінці.

ВУЗОЛ МУСИТЬ БУТИ такий, щоб 1-його можна було швидко зав'язати, 2-міцно тримав 3-його легко можна було розв'язати.

Для поводу годиться на зразок рибальського, вязаний ВУЗОЛ КАУБОЙСЬКИЙ.

ЛУЧНИКОВИЙ ВУЗОЛ, звичайний. Для з'єднання кодол однакової або різної товщини. Петлею одної кодоли пропусти кінець другої, обкинь довкола першої петлі й протягни під власний вільний кінець.

СКОРОТ, для

скорочування ливви. Частину не потрібну в цьому мить, силадаємо вдвоє і на кожному кінці робимо "малий гіч". Розв'язується простим зменшенням напруження ливви.

ЗАШМОРГ - як і малий гіч для прикріплення кодоли до палі. Обидва кінці можуть бути напружені.

рибальські вузли, до найчастіше вживаються на вудці.

Семафор

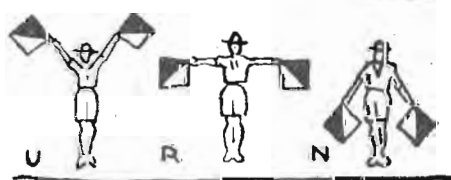
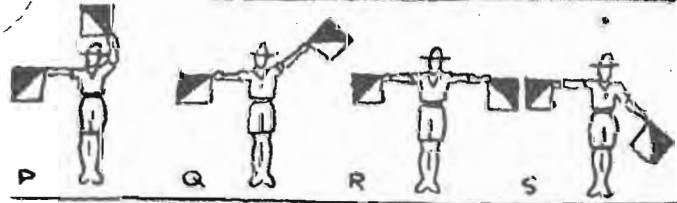
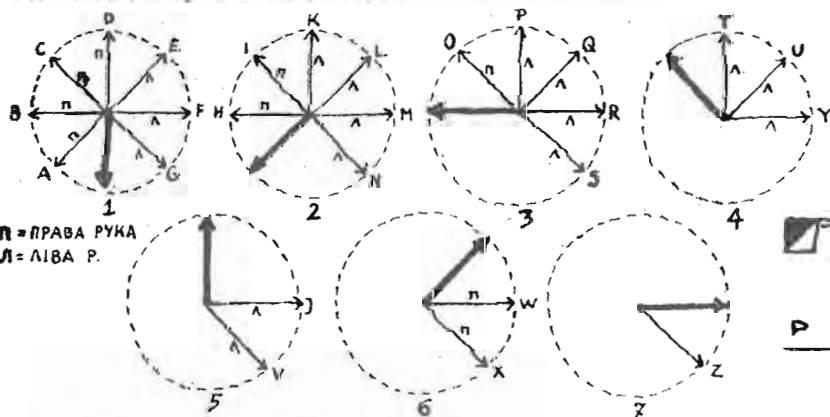
Сигналізуючи прапорами передаємо пересічно 20 літер Міжнародного Коду Морзе /дивись "Пластун" ч.4./ за хвилину. На морі це досить помалый метод. На кораблях вживається жвавішого способу - семафору, системи, до при ній пересічно передається 30 знаків на хвилину. Принцип семафору був знаний вже старим Рим

лянам, широко його приміняли звязкові частини армії Наполеона. Найширшого примінення до

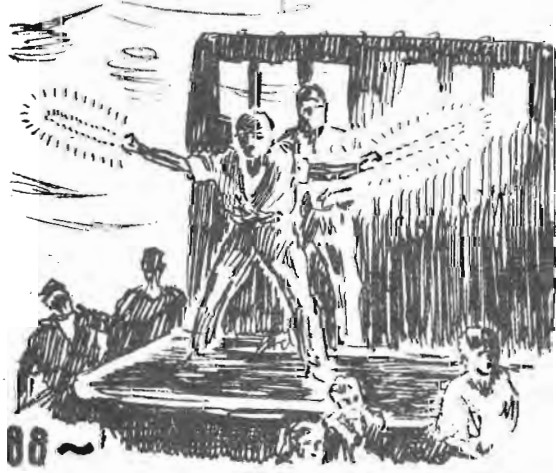
чекався семафор на морі й зважаючи на його простоту й швидкість був включаний в програму пластового виховання. Ще до цієї війни семафор був обмежений денним світлом, тепер у воєнній і торговельній флоті заведено опріч прапорців ще рурки з неоновим світлом /малюнок внизу/, якими сигналізуємо так само, як і прапорами.

Для вправ уживається прапорців розмірів 25 x 25 см з деревцем в 70 см. Прапорці розділені діагонально на червоне й біле поле.

Найліпше заучувати знаки семафору групами, як погано на наших малюнках. Спланувавши одну групу, приступати до другої маючи постійно в пам'яті так званий "семафоровий годинник" що його тут подаємо :

З огляду на перебування наших пластуників на теренах латинської абетки подаємо міжнародний код латинкою.

●		A
●●		B
●●●		C
●●●●		D
○		E
●●●●		F
●●●●●		G
●●●●●●		H
●●●●●●●		I
●●●●●●●●		J
●●●●●●●●●		K
●●●●●●●●●●		L
●●●●●●●●●●●		M

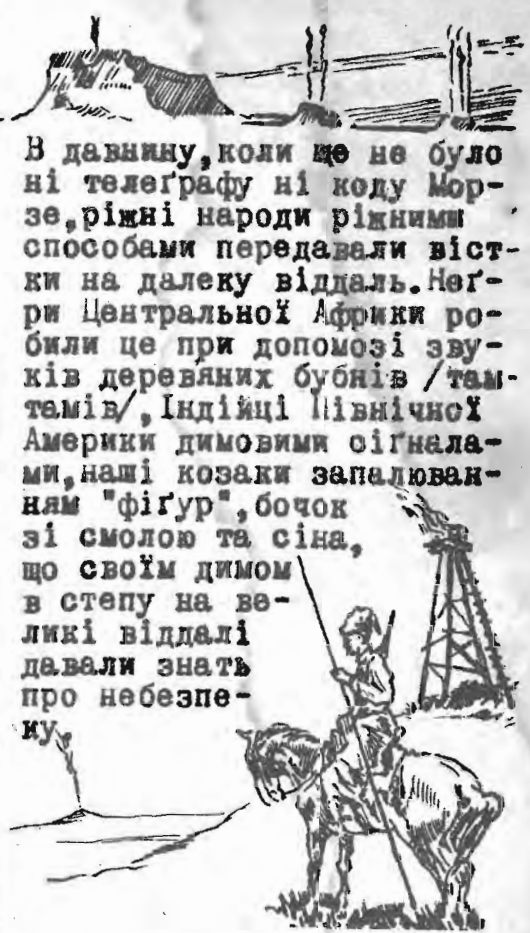
Вночі та в тумані кораблі подають сигнали світляними сферичними лампами червоного та білого кольору. Літери й сигнали творяться комбінуванням цих ламп.

За денного світла та на малу віддаль подають кораблі вістки і сигнали міжнародним договором устійненою системою прапорців. Сигнали подаються або зіставляванням прапорців у звичайні слова або в скорочених гаслах міжнароднього морського коду, як на приклад:

Р - означає "готові впливти"
 Q - "інфекція на чердаку"

- БІЛА
- ЧЕРВОНА
- ЧОРНА
- ▨ ЧЕРВ.
- ▨ СИНЯ
- ▨ ЖОВТА

N	○	
O	●●	
P	●●●	
Q	●●●●	
R	○	
S	●●	
T	○	
U	●●	
V	●●●	
W	●●●●	
X	●●●●●	
Y	●●●●●●	
Z	●●●●●●●	

В давнину, коли ще не було ні телеграфу ні коду Морзе, різні народи різними способами передавали вістки на далеку віддаль. Негри Центральної Африки робили це при допомозі звуків дерев'яних бубнів /там-тамів/, Індієць Північної Америки димовими сигналами, наші козаки запалюванням "фігур", бочок зі смолою та сіна, що своїм димом в степу на великі віддалі давали знати про небезпеку.

КВІТЕНЬ-ТРАВЕНЬ

Історичний Календар

ЗГИНУЛИ ВІД КУЛЬ І БОМБ...

1926

✠
ПАРИЖ

1938

✠

1945

✠
МЕТТЕН

25. травня в Парижі на вулиці Расін згинув від ворожих куль СИМОН ПЕТЛЮРА, Голова директорії й Головний Отаман Армії УНР.

28. квітня в Меттен, тяжко поранений під час бомбардування, в Бозі упокоївся Гетьман ПAVЛЮ СКОРОПАДСЬКИЙ И, нащадок гетьмана Івана Скоропадського й Рюрика.

